

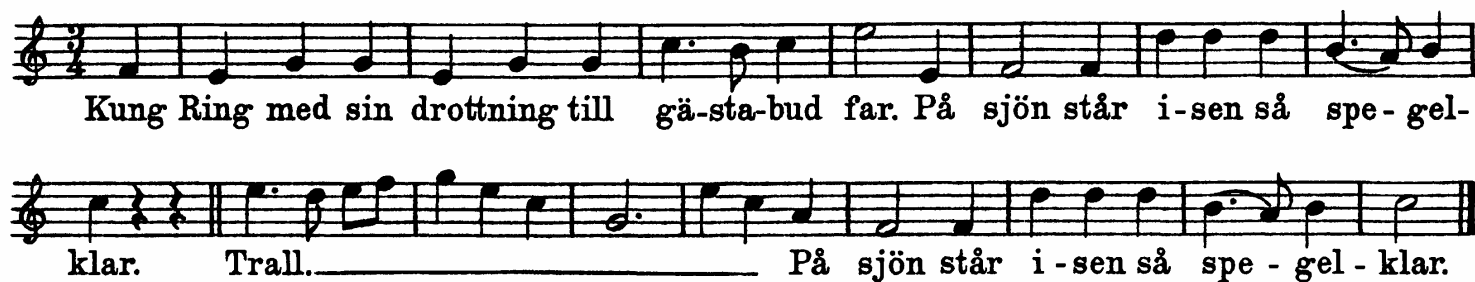
Isfarten, vals efter Bleckå Anders Olsson, Orsa, född 1832,
Västgärde, Rättvik, född i Söderås 1860
Ur Nils Andersson, "Svenska låtar", Dalarna

93. *V A L S*

Denna vals spelade Bleckå vid vårt sammanträffande år 1907 med endast de två första satserna. Den tredje satsen har jag sedermera upptecknat efter Gössa Anders' föredragning. Han hade ganska avvikande versioner på de två första satserna, men uppteckningen efter Bleckå har lämnats orubbad.

Valsens två första satser äro i allt väsentligt identiska med en åtminstone så sent som på 1870-talet här i landet allmänt sjungen, troligen i sitt ursprung »komponerad» melodi till Esaias Tegnér's »Isfarten», ur Frithiofs saga. Denna melodi tedde sig på följande sätt:

Huruvida nu det är spelmannen, som här en gång inspirerat kompositören, eller det är tvärtom, kan naturligen icke besvaras på rak arm. Det sistnämnda alternativet är nog i detta fall det sannolikaste, ty som äkta spelmansvals till sitt ursprung klingar låten ej fullt trovärdig; melodien verkar dessutom något vek och sentimental. Men å andra sidan måste medgivas, att om sångmelodien här är den relativt ursprungliga, så har utvecklingen till dansmelodi försiggått på ett spelmansmässigt sätt. Man lägger särskilt märke till de härutinnan så karaktäristiska rytmiska rörelserna i första satsen. Och det $\frac{h}{2}$ som i andra satsens fjärde och fjortonde takter skall svara mot $\frac{g}{2}$ i satsens andra och tolfte takter, verkar utomordentligt typiskt. Huruvida den tredje satsen blivit färdig samtidigt med valsen i övrigt, kan icke heller bestämt sägas; mycket talar för att det skett senare.

Så värst gammal är denna låt i varje fall icke, även om man bortser från den tredje satsen. Att lokalisera låtens ursprung till Orsa, eller överhuvud till Dalarna, därtill finnes ingen grundad anledning. Men nog finnes åtskilligt som talar för att andra satsens nyssomtalade, typiska $\frac{h}{2}$ i här föreliggande version tillkommit i Orsa eller trakterna däromkring.